

BUNA GUVERNARE PRIN PRISMA PARTICIPĂRII CETĂȚENILOR LA PROCESUL DECIZIONAL

GOOD GOVERNMENT IN THE PRISM OF CITIZENS, PARTICIPATION IN THE DECISION PROCESS

DOI: 10.5281/zenodo.3707580

CZU: 325:342.571

Tatiana ȘAPTEFRAȚI,
doctor, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică

SUMMARY

The article emphasizes the role of citizen participation in the decision-making process at local level. The article analyzes the needs of citizens' participation in the management of public affairs to ensure good governance at local level. The normative framework that regulates the involvement of citizens in the decision-making process is analyzed. The forms and methods of citizen participation in the decision-making process are described and the responsibilities in this process of both the local public administration authorities and the citizens are analyzed. The benefits of involving citizens in the decision-making process are described.

Keywords: local public administration, good governance, citizen participation, decision-making process, decision-making transparency.

REZUMAT

Articolul subliniază rolul participării cetățenilor în procesul de luare a deciziilor la nivel local. În articol se analizează necesitățile participării cetățenilor la gestionarea afacerilor publice pentru asigurarea bunei guvernări la nivel local. Este analizat cadrul normativ care reglementează implicarea cetățenilor în procesul decizional. Sunt descrise formele și metodele de participare a cetățenilor în procesul decizional și sunt analizate responsabilitățile în acest proces atât a autorităților administrației publice locale, precum și a cetățenilor. Sunt descrise beneficiile implicării cetățenilor în procesul decizional.

Cuvinte-cheie: administrația publică locală, buna guvernare, participare cetățenească, proces decizional, transparența decizională.

Provocările impuse de schimbările din societate la etapa actuală solicită eficientizarea activității sistemului de guvernare locală, orientând-o spre satisfacerea necesităților oamenilor, plasând omul în centrul priorităților. Necesitatea participării cetățenilor la procesul decizional reprezintă o condiție a bunei guvernări la nivel local. Administrația publică locală și societatea civilă din Republica

Moldova trebuie să utilizeze toate modalitățile pe care le are la dispoziție pentru a asigura o abordare participativă a procesului decizional.

Participarea cetățenilor în procesul de guvernare locală este componenta de bază a unei democrații, fiind un mecanism de sporire a transparenței procesului decizional și eficienței actului de guvernare [9]. Necesitatea implicării cetățenilor în luarea

deciziilor este condiționată și de faptul că deciziile luate de autoritățile administrației publice au un impact direct asupra oamenilor. În același context, reformele administrației publice din ultima perioadă au completat funcțiile autorităților administrației publice locale din Republica Moldova cu noi competențe și responsabilități, cele mai multe din acestea fiind dificil de implementat fără sprijinul comunității. Participarea cetățenilor în procesul decizional sporește încrederea cetățenilor în administrația publică locală. În acest sens Abraham Lincoln, unul din cei mai emeriți președinți și oameni de stat ai SUA, spunea că, prin sporirea încrederii cetățenilor în administrația publică locală, cetățenii vor manifesta o tendință sporită de susținere a deciziilor luate.

În același timp, implicarea cetățenilor în procesul decizional responsabilizează autoritățile administrației publice locale și cetățenii deopotrivă pentru implementarea politicilor de dezvoltare a comunităților.

Astfel, într-o comunitate unde cetățenii sunt implicați în procesul decizional, administrația publică locală va:

- împărtăși informațiile într-o manieră onestă, completă și clară; -

- oferi cetățenilor posibilitatea de a-și exprima opiniile și de a influența deciziile administrației într-un mod corect și deschis; -

- încuraja cetățenii să profite de aceste posibilități;

- argumenta și explica modul în care s-a luat decizia, furnizând toate argumentele care au fundamentat această decizie.

La rândul lor, cetățenii:

- vor înțelege drepturile și obligațiile care le revin pentru a participa la luarea deciziilor la nivel local, decizii care le pot influența direct sau indirect viața;

- vor fi pregătiți să lucreze onest și constructiv pentru a sprijini reprezentanții administrației publice locale în rezolvarea problemelor.

Autoritățile administrației publice locale,

în baza cadrului normativ și a misiunii pe care o au, sunt direct responsabile de implicarea cetățenilor în procesul decizional. Administrația publică locală organizează și prestează servicii pentru cetățeni. Prin urmare, autoritățile locale trebuie să comunice cu cetățenii în vederea identificării problemelor lor și a elaborării și implementării soluțiilor acestora.

Întreaga activitate a administrației publice locale trebuie să fie orientată pe cetățean. Funcționarii publici și oficialii aleși trebuie să perceapă cetățeanul prin prisma categoriilor [11]:

- **Cetățeanul** este persoana cea mai importantă pentru funcționarul public - prin telefon, prin poștă sau când vine personal;

- **Cetățeanul** nu depinde de autoritățile locale - autoritățile locale depind de el;

- **Cetățeanul** nu este cel care întrerupe din muncă - dar este chiar scopul acestei munci;

- **Cetățeanul** nu este în afara activității APL - dar o parte a acesteia;

- **Cetățeanul** este persoana care comunică dorințele sale administrației publice locale. Menirea administrației publice locale este să le trateze într-o manieră avantajoasă pentru ambele părți.

În același context menționăm că cetățeanul achită taxe și impozite locale, plătește servicii. Cetățeanul are dreptul să cumpere servicii de calitate și să cumpere acele servicii de care are nevoie, iar aceasta o poate face prin participarea directă sau indirectă (prin oficialii aleși de ei) la procesul decizional.

Cadrul normativ al Republicii Moldova asigură dreptul cetățenilor de a participa în procesul decizional, dar în același timp cetățenii au și reponsabilități:

- să observe ce face administrația locală și în ce scop;

- să fie pregătiți să își aducă o contribuție când administrația planifică să facă ceva ce poate să le afecteze interesele;

- să abordeze reprezentanții administrației cu o atitudine pozitivă;

- să manifeste interes în a înțelege problemele, incluzând restricțiile cu privire la ceea ce poate să facă administrația;

- să-și exprime interesele și ideile clar și complet;

- în situațiile potrivite, să încerce să colaboreze constructiv cu oficialii administrației locale pentru a găsi și implementa soluții satisfăcătoare pentru ambele părți.

Participarea cetățenilor la Procesul decizional în Republica Moldova este reglementată de **Constituția Republicii Moldova** [2], care prevede că „cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor, iar fiecărui cetățean i se asigură accesul la o funcție publică”. Legea supremă a țării stabilește și drepturile cetățenilor la asociere, dreptul la informare, dreptul de a organiza și participa la mitinguri, demonstrații, dreptul de petiționare.

Cadrul normativ ce reglementează participarea cetățenilor în procesul decizional este completat și de alte legi și acte normative, precum **Legea privind accesul la informație nr. 982 din 11.05.2000** [3]. În conformitate cu prevederile acestei legi (articolul 11), autoritățile administrației publice sunt obligate: să asigure informarea activă, corectă și la timp a cetățenilor asupra chestiunilor de interes public și asupra problemelor de interes personal; să garanteze liberul acces la informație; să respecte termenele de furnizare a informației, prevăzute de lege; să dea publicității propriile acte adoptate în conformitate cu legea.

Legea cu privire la transparența în procesul decizional nr. 239 din 13.11.2008 [4]. În prevederile acestei legi (art. 6) se stipulează că cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate au dreptul:

- a) să participe, în condițiile prezentei legi, la orice etapă a procesului decizional;

- b) să solicite și să obțină informații referitoare la procesul decizional, inclusiv să primească proiectele de decizii însoțite de materialele aferente, în condițiile Legii privind accesul la informație;

- c) să propună autorităților publice inițierea elaborării și adoptării deciziilor;

- d) să prezinte autorităților publice recomandări referitoare la proiectele de decizii supuse discuțiilor.

Conform articolul 7 al Legii, autoritățile publice sunt obligate, după caz, să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, inclusiv prin: a) diseminarea informației referitoare la programele (planurile) anuale de activitate prin plasarea acestora pe pagina web oficială a autorității publice, prin afișarea lor la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzarea lor în mass-media centrală sau locală, după caz; b) informarea, în modul stabilit, asupra organizării procesului decizional; c) instituționalizarea mecanismelor de cooperare și de parteneriat cu societatea; d) recepționarea și examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, ale altor părți interesate în scopul utilizării lor la elaborarea proiectelor de decizii; e) consultarea opiniei tuturor părților interesate de examinarea proiectelor de decizii.

Legea cu privire la administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006 [6] conține prevederi importante privind participarea cetățenilor în procesul decizional:

Consultarea populației (art. 8) .

- În problemele de importanță deosebită pentru unitatea administrativ-teritorială, populația poate fi consultată prin referendum local, organizat în condițiile Codului electoral.

- În problemele de interes local care preocupă o parte din populația unității

administrativ-teritoriale pot fi organizate, cu această parte, diverse forme de consultări, audieri publice și convorbiri, în condițiile legii.

- Proiectele de decizii ale consiliului local se consultă public, în conformitate cu legea, cu respectarea procedurilor stabilite de către fiecare autoritate reprezentativă și deliberativă a populației unității administrativ - teritoriale de nivelul întâi sau al doilea, după caz.

Transparența ședințelor Consiliului local și publicarea deciziilor (art.17). Cetățenii și organizațiile de cetățeni au dreptul:

- de a participa, în condițiile legii, la orice etapă a procesului decizional;

- de a solicita orice informație referitoare la procesul decizional, inclusiv cunoașterea proiectelor de decizii și a agendei de subiecte pentru discuții ale ședințelor consiliului local și primăriei;

- de a propune inițierea elaborării și adoptării unor decizii;

- de a prezenta autorităților publice locale recomandări, din nume propriu sau din numele unor grupuri de locuitori ai colectivităților respective, privind diverse proiecte de decizie, supuse dezbaterilor;

Legea privind finanțele publice locale nr. 397 din 16.10.2003 [7] care stabilește cadrul general și procedurile privind formarea și gestionarea fondurilor publice locale. Din punct de vedere al participării cetățenilor, art. 22 al legii prevede transparența procesului bugetar.

Realizarea unui proces responsabil de participare a cetățenilor la luarea deciziilor aduce beneficii atât autorităților administrației publice locale, cât și cetățenilor:

- a) restabilește și construiește încredere între administrația publică locală și cetățeni;

- b) ajută administrația locală să devină și să rămână **transparentă** în procesul guvernării;

- c) permite fiecărui cetățean să aibă **acces la informații** cu privire la problemele ce trebuie să fie rezolvate;

- d) ajută administrația locală **să**

identifice nevoile comunității mai repede și cu o satisfacție mai mare pentru cetățeni;

- e) **încurajează dezbaterile față în față**, astfel încât cetățenii pot auzi direct puncte de vedere diferite;

- f) **direcționează comunitatea** către o decizie responsabilă, cu suport politic;

- g) **conduce comunitatea** către consens și nu către conflict;

- h) ajută în **promovarea unui cadru legal nou**, potrivit unui nou mod de cooperare și parteneriat;

- i) ajută administrația locală **să rezolve nevoile cetățenilor** înainte de interesele speciale;

- j) prin colaborare, administrația locală și cetățenii sunt capabili să facă demersuri creative în abordarea problemelor și oportunităților.

Participarea cetățenilor în procesul decizional presupune o comunicare bidirecțională: *de la administrație către cetățeni* și *de la cetățeni către administrație*. Analizând tipurile de participare a cetățenilor în procesul decizional, constatăm că acestea se pot clasifica după cum urmează: *furnizare de informații, consultare, dialog, implicare activă*.

În conformitate cu prevederile cadrului normativ analizat, administrația publică este obligată să furnizeze cetățenilor informații privind activitatea și planurile sale și să permită accesul liber la informațiile existente în instituțiile publice. O bună comunicare a administrației către cetățeni necesită timp și resurse, dar se regăsește în încrederea și înțelegerea publică.

Informarea se poate face folosind canalele de comunicare oferite de mass-media: ziare, emisiuni de radio și televiziune, anunțuri publice etc. Informarea se mai poate face folosind întrunirile publice cu caracter oficial sau neoficial, contactele cu diversele asociații și organizații, contactele directe cu cetățenii.

Fluxul de informații de la administrație la cetățeni este importantă, iar lista categoriilor

de informații accesibile cetățenilor include:

Informații despre cum este organizată administrația și despre cum funcționează.

De exemplu:

- departamente, servicii, titluri, fișe de post, numele managerilor;
- descrierea detaliată a responsabilităților diferitelor departamente și direcții;
- informații de contact: cui trebuie să se adreseze pentru soluționarea problemelor, când și unde, incluzându-se și programul de lucru.

Informații despre serviciile pe care administrația le furnizează comunității. De exemplu:

- ce compartiment este responsabil de furnizarea serviciului respectiv;
- cum este organizat compartimentul pentru a furniza serviciul;
- ce servicii sunt finanțate și cât costă ele;
- informații bugetare: au crescut cheltuielile comparativ cu anul trecut?

Informații referitoare la întrunirile în ședință ale consiliului local și celui raional. De exemplu:

- când vor avea loc ședințele, agenda detaliată a ședințelor;
- cum poate un cetățean să-și înscrie problema proprie în agenda de lucru a ședinței;
- cum sunt luate hotărârile și soluționate petițiile;
- ce etape sunt parcurse și ce decizii sunt luate la fiecare ședință;
- ce comisii are consiliul, cine sunt membrii lor și ce decizii vor fi luate de către acestea;
- când vor avea loc întrunirile comisiilor;
- cum poate un cetățean să-și înscrie problema personală în agenda întâlnirii comisiei.

Informații financiare. De exemplu:

- bugetul administrației publice locale pentru fiecare an, fiind arătate toate veniturile, cheltuielile într-un mod accesibil cetățenilor;
- informații despre modul cum se realizează bugetul la fiecare compartiment;

- informații despre felul cum și când își pot exprima cetățenii părerile asupra cheltuielilor bugetare;

- comparație anuală asupra veniturilor și cheltuielilor.

Trebuie să menționăm că procesul de informatizare a societății a deschis noi posibilități de informare și colectare de informații. Astfel, multe administrații locale și naționale folosesc Internetul ca o modalitate utilă de a furniza și a primi informații prin intermediul site-urilor proprii. Aceste site-uri ale autorităților administrative includ următoarele tipuri de informații:

- descriere a organizației și a misiunii ei;
- planul strategic, incluzând obiectivele pe termen lung și scopurile anuale;
- organigrama;
- informații de contact pentru toate oficiile: numele persoanei de contact, adresa de e-mail, telefon, fax, numerele de mesagerie vocală;
- un ghid de telefon cu nume, locații și numerele de telefon ale angajaților;
- informații despre buget, incluzând circuitul bugetar și oportunitățile de participare a publicului;
- oportunități curente de angajare.

-Consultarea. Consultarea cetățenilor se realizează pentru a identifica necesitățile și problemele lor pentru a evalua prioritățile unor acțiuni și a colecta idei și sugestii pentru elaborarea și implementarea politicilor publice locale. În această ordine de idei, consultarea implică dialogul cu cetățenii și presupune: renunțarea la atitudinea „directivă și dogmatică” a autorităților publice, eliminarea „jargonului profesional” prin folosirea unui limbaj comun, clar și simplu, și folosirea unor tehnici socio-culturale participative, deoarece a-i face pe cetățeni să își exprime opiniile este chiar mai important decât a le explica.

Întâlnirile publice. Aceasta este cea mai clasică metodă privind participarea cetățenilor în procesul de guvernare. Practica țărilor ce și-au ales calea democrației

demonstrează că oamenii se opun adesea întâlnirilor publice, susținând că guvernarea locală este sarcina reprezentanților locali aleși sau numiți, așteptându-se ca ei să-și îndeplinească sarcinile ce le revin. Parțial această interpretare este corectă. Dar alegerile locale au loc o dată la patru ani. Condițiile, oportunitățile, problemele și așteptările se schimbă semnificativ într-o perioadă mult mai scurtă de timp. Este necesar ca liderii politici și responsabilii oficiali să fie în legătură permanentă cu oamenii și între perioadele electorale și să le ofere posibilitatea de a-și face cunoscute punctele de vedere.

O întâlnire publică se poate realiza cu un număr relativ redus de participanți – un reprezentant al administrației și câțiva cetățeni sau cu un număr mare de participanți – un comitet al reprezentanților, sau membri ai consiliului local și zeci sau sute de cetățeni. Pentru ambele situații, întâlnirea publică are următoarele caracteristici:

- reprezentanții administrației locale au posibilitatea de a educa publicul în legătură cu o anumită problemă – care ar putea să fie, de exemplu, bugetul, protecția mediului, aprobarea contribuțiilor dezvoltării economice ș. a.;

- reprezentanții administrației au posibilitatea de a lua cunoștință cu părerile membrilor interesați ai publicului despre problemele importante cu care se confruntă, și de a câștiga idei care vor facilita procesul decizional sau vor furniza perspective care vor ajuta managementul administrației;

- publicul are șansa să-și exprime opiniile și are posibilitatea să influențeze cursul planurilor administrației publice locale;

- atât reprezentanții administrației, cât și publicul au posibilitatea de a clarifica schimbul de păreri și opinii, iar prin acest proces se educă unii pe ceilalți.

Forumuri. Înainte de desfășurarea unei ședințe a consiliului, forumul poate oferi cetățenilor posibilitatea de a aborda orice problemă care, după părerea lor, necesită

luarea unor măsuri. De obicei, forumul durează maxim o oră. Problemele abordate de cetățeni ajută autorităților administrației publice să își stabilească prioritățile în activitatea lor.

Anunțuri publice. Pentru a informa publicul în legătură cu diferite planuri sau propuneri, se pot afișa anunțuri. Astfel de anunțuri pot fi făcute în locurile tradiționale, cum ar fi ziarele sau radioul, sau în alte locuri. De exemplu, dacă se lansează un program pentru tineret, administrația publică locală ar putea plasa anunțuri în școli sau în centrele pentru distracții. De asemenea, administrația publică locală poate prezenta temporar informații despre proiectele vaste la afișele prin parcuri sau în piețele publice.

Sondaje de opinii. Administrația publică locală trebuie să afle opiniile unor largi categorii de cetățeni. Aceasta se poate face eficient prin sondaje de opinie. Dacă sondajele de opinie sunt expediate prin poștă, le vor primi foarte mulți oameni, care vor afla că părerile lor interesează autoritățile locale. E posibil totuși ca puțini cetățeni să facă eforturi de a răspunde la un sondaj de opinie primit prin poștă, în afară de cazul în care problema este foarte urgentă. Se obțin cele mai bune rezultate la un sondaj de opinie atunci când întrebările se pun prin sondaj direct. Există trei feluri de sondaje de opinie:

1. Sondaje pentru întregul grup.

Când inițiatorii sondajului doresc să descopere realitatea dintr-un grup mai mic, ei realizează un sondaj care se adresează fiecărui membru în parte.

2. Sondaje eșantionate – realizate pe un eșantion reprezentativ.

În general, un sondaj este folosit pentru a evalua opiniile unui grup mai larg, ca, de exemplu, întreaga populație a unei comunități ori o parte însemnată a acesteia. În atare caz, un sondaj este de obicei realizat pe un grup considerat a fi un eșantion reprezentativ al populației, și nu pe fiecare persoană în parte. Astfel, informațiile colectate de la o parte a

populației sunt considerate a fi reprezentative pentru întreaga populație.

3. Sondaje aleatorii.

Pentru a obține rezultate reale, un chestionar trebuie să fie distribuit unei majorități semnificative, unui eșantion reprezentativ pentru populația sondată. Opusul unui sondaj care se realizează pe un eșantion reprezentativ este un sondaj în cadrul căruia chestionarul se distribuie oricui îl solicită. Astfel de sondaje se mai numesc și „sondaje aleatorii”. Rezultatele unor asemenea sondaje pot fi interesante, dar nu constituie o bază reală pentru prezicerea comportamentului unei mari părți a populației.

Sondajele pot fi instrumente importante în planificarea bugetelor administrației, pentru investiții și dezvoltare economică. De exemplu, printr-un sondaj cetățenii pot fi întrebați despre nivelul lor de satisfacție față de serviciile administrației, ca, de exemplu: **reparația străzilor, curățenie, iluminatul străzilor, spațiile publice, colectarea deșeurilor, transportul public** etc.

Căsuța poștală a cetățeanului. Opiniile cetățenilor pot fi adunate în căsuțe poștale, în numeroase locuri publice din localitate. Comentariile cetățenilor trebuie strânse cu regularitate și publicate în buletinul informativ al consiliului.

Grupuri de discuție și întruniri cu caracter neoficial. Funcționarii publici pot lua legătura cu cetățenii, ducându-se efectiv în mijlocul lor și discutând cu ei. Un „focus-grup” reprezintă o întrunire cu caracter neoficial, cu 10-15 cetățeni aleși la întâmplare, pentru a se exprima opinii, priorități și interese în legătură cu o problemă sau cu un proiect la nivel local. Cel care facilitează întrunirea le pune întrebări cetățenilor și nu încearcă să-i îndrepte către o anumită concluzie.

În afară de grupurile de interes, administrația locală poate lua legătura cu cetățenii, organizând întâlniri cu caracter mai puțin oficial. În Marea Britanie este un lucru

obișnuit ca funcționarii publici să-i întâlnească pe cetățeni la bodegă; în Statele Unite, funcționarii publici organizează întâlniri la o cafea.

Colaborarea cu mass-media. Mass-media ar trebui considerată un instrument eficient pentru lărgirea dialogului dintre cetățeni și funcționarii publici. Mijloacele de informare în masă pot fi folosite atât pentru a-i asculta pe cetățeni, cât și pentru a vorbi cu ei. De exemplu, în Europa și în Statele Unite, mulți funcționari din administrația publică locală sunt gazdele unor emisiuni radiofonice în timpul cărora cetățenii dau telefon și vorbesc despre problemele locale sau despre dificultăți generale cu care se confruntă. Se fac și în Republica Moldova unele încercări în acest domeniu, dar deocamdată la un nivel insuficient pentru a avea un impact pozitiv asupra soluționării problemelor locale.

Planificare participativă. Aceasta este poate cea mai sofisticată abordare a participării cetățenilor. În planificarea participativă, administrația locală îi consideră pe liderii locali și pe cetățenii interesați parteneri egali în dezvoltarea planurilor și proiectelor. Punctul-cheie este *identificarea tuturor celor interesați* în mod real și aducerea lor „la masa de discuții” chiar de la începutul procesului de planificare. Într-un astfel de proces, liderii administrației locale și personalul consiliului trebuie să faciliteze o discuție care să conducă la identificarea intereselor și a problemelor, înainte de a căuta soluții.

De exemplu, în locul unui personal profesionist care să stabilească, în spatele ușilor închise, prioritățile și proiectele de salubritate. O abordare a planificării participative ar aduna personalitățile importante pe plan local, cum ar fi oamenii de afaceri, specialiștii în domeniul mediului, pensionarii, pentru a discuta împreună soluțiile. Procesul trebuie să aibă un caracter continuu și regulat. Liderii administrației locale și personalul consiliului au răspunderea de a cerceta aceste soluții și de a le transforma în opțiuni pentru proiecte.

Trebuie căutat acordul prin consens pentru luarea hotărârilor în privința priorităților. Utilizarea acestei metode solicită de la funcționarii publici locali putere și înțelepciune de a-și da seama când este cazul să își exercite autoritatea și să ia hotărâri în mod independent. Când problemele sunt controversate și când trebuie luate hotărâri dificile, o abordare a problemei prin colaborare poate fi o metodă eficientă de obținere a unui sprijin larg pentru schimbările necesare.

Audierile publice. Audierile publice reprezintă un instrument democratic pentru realizarea autonomiei locale și constau în consultarea cetățenilor privind problemele

de interes public, în vederea identificării celor mai stringente probleme sociale. Audierile publice reprezintă un tip special de întâlniri cu cetățenii și sunt adecvate pentru problemele majore ce țin de politica publică locală [10].

Participarea cetățenilor în procesul decizional este esențială pentru o bună guvernare. Într-o societate democratică puterea supremă aparține poporului, prin urmare guvernul necesită participarea publică pentru a guverna eficient. Administrația publică locală deschisă este unul din pilonii societății democratice, iar claritatea și transparența procesului de guvernare locală aduc beneficii pentru întreaga comunitate.

BIBLIOGRAFIE

1. Balan O., Șaptefrați T., Popovici A., [et al.], Administrația publică locală. Acad. de Administrare Publică, Chișinău, 2018, p. 81-83.
2. Constituția Republicii Moldova. Moldpres, Chișinău, 2002.
3. Legea privind accesul la informație, nr. 982 din 11.05.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 88-90 din 28.07.2000.
4. Legea cu privire la transparența în procesul decizional. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 215-217 din 05.12.2008.
5. Legea cu privire la libertatea de exprimare, nr. 64 din 23.04.2010. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 117-118 din 09.07.2010.
6. Legea cu privire la administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 32-35 din 09.03.2007.
7. Legea privind finanțele publice locale nr.397 din 16.10.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 248-253 din 19.12.2003.
8. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 967 din 09.08.2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 265-267 din 19.08.2016.
9. Richard C. Box, Democracy and Public Administration. M. E. Sharpe, New York, 2007, p. 107.
10. Șaptefrați T., Balan O., Savca T., [et al.], Instrumente de bună guvernare la nivel local. Ghid practic, Chișinău, 2017, p.161.
11. Șarban D., Matei L., Dincă D., Participarea cetățenească în luarea deciziei. Manual de instruire. București, 2002, p.15-25.

Prezentat: 21 februarie 2020.

E-mail: tsapte17@gmail.com